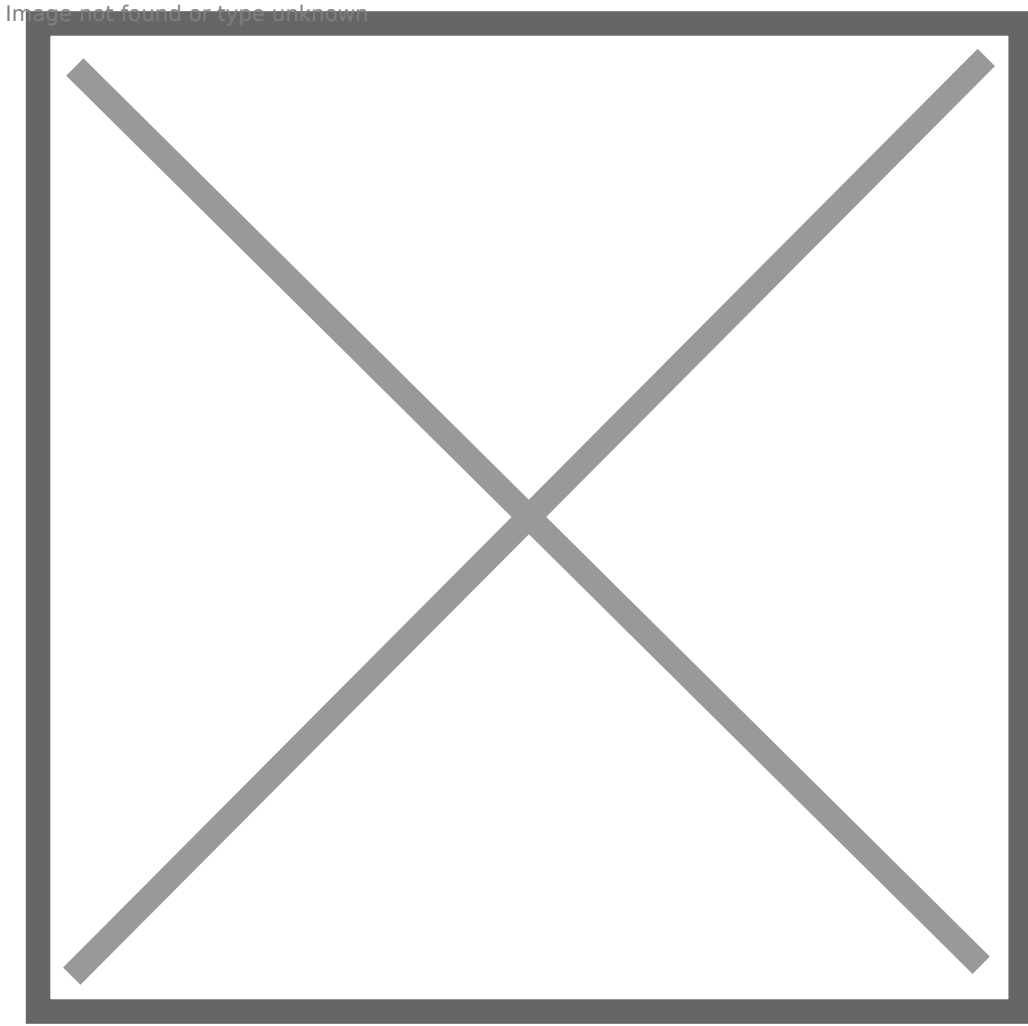

Хавф намози | Фиқҳ дарслари (282-дарс)

19:00 / 16.05.2024 3572

لَعَجٍ وُدْعُلَا فَوْخٌ دَتُّ شَا إِذَا
يَلَصَوٌ وُدْعُلَا وُحَنٌ هُمُّ أُمَامِإِلَا
يِيئَانُ ثَلَا يِفَّ عَكْرِي رُخَابُ
تَضَمُّو هِرْيَغِي يِفِنِّي تَعَكْرُو

يَلَصَّ وَكُلَّتْ تَعَاجِو، هَيْلًا هَذِهِ
هَذَحَّ وَمَلَّسَ وَيَقْبُ أَمُّ مِهَب
يَرْخُ أَلَا تَعَاجِو، هَيْلًا تَضَمَّو
مُتَّ، هَارِقُ أَلْبُ تَمَّتْ أَوْ
أَهَبُ تَمَّتْ أَوْ يَرْخُ أَلَا

أَنْ أَبْكَرَ أَوْلَّ صُفُوحًا دَاوُ نِإَوْ
هَجَّيَّ أَيْلًا أَمَّيَّابُ، يَدَارُفُ
لَاتِ قَلَا أُهُدِسُ فُيَّو. أُوْرَدَقُ
بُوكُّرَلَاوُيُ شَمُّلَاوُ

Душман хавфи шиддатлашса, имом бир тоифани душман томонга қўйиб, бошқа тоифа билан икки ракъатли намозда бир ракъат, бошқасида икки ракъат намоз ўқийди.

Кейин буниси бориб, униси келади ва имом улар билан намознинг қолган қисмини ўқийди ҳамда бир ўзи салом беради. У билан намозда бўлган тоифа душман томон боради. Бошқа тоифа келиб, намозни қироатсиз тугатади. Кейин нариги тоифа келиб, намозни қироат билан тугатади.

Агар хавф яна ҳам зиёда бўлиб кетса, уловга минган ҳолда, имо билан, қай тарафга қодир бўлсалар, ўша ёққа юзланиб, якка-якка

намоз ўқийдилар. Уни қитол, юриш ва уловга миниш бузади.

«Хавф намози» деганда мусулмонларнинг душман ҳужумидан хавфда турганларидаги, душман билан уруш ҳолати бўлиб, аскар тортилиб тургандаги намоз тушунилади.

Уруш ҳолати фавқулодда ҳолат бўлгани учун, у ҳолатдаги намоз ҳам одатдаги намоздан бошқача бўлади.

Хавф намози шариатга киритилишига оят ва ҳадислар далил бўлган.

لَمَّا أُخْرِجُوا طَائِفَةٌ وَلَتَاتٍ وَرَأَيْكُمْ مِنْ فَلْيَكُونُوا سَجْدُوا فَإِذَا أَسْلِحْتَهُمْ وَلْيَأْخُذُوا مَعَكُمْ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ فَلَنَقُمَ الصَّلَاةَ لَهُمْ فَأَقَمْتُمْ فِيهِمْ كُنْتُمْ وَإِذَا مَعَكُمْ فَلْيَصَلُّوا يَصَلُّوا

Аллоҳ таоло Нисо сурасида:

«Улар ичида бўлсанг-у, уларга намозни қоим қилмоқчи бўлсанг, улардан бир тоифаси сен билан турсин ва силоҳларини ўзларида тутсинлар. Сажда қилганларидан кейин ортингизга ўтсинлар. Намоз ўқимаган бошқа тоифа келиб, сен билан намоз ўқисин», деган (102-оят).

Намоз ўта муҳим ибодат бўлгани учун, душман хавф солиб турса ҳам уни ўқишга амр қилинган. Уруш пайтида, ҳаёт, ватан хавф-хатар остида турганда ҳам намоз ўқишга амр бўлиши шуни кўрсатади.

Жамоат намозининг аҳамияти улуғ бўлгани учун душман хавф солиб турганда ҳам уни ўқишга амр қилинган. Уруш ҳолатида, душман билан тўқнашиш эҳтимоли кучли бўлган вақтда ҳам жамоат намози ўқишга амр қилиниши шуни кўрсатади.

Энди «Мухтасари Виқоя»нинг матнини шарҳлашга ўтайлик.

Душман хавфи шиддатлашса, имом бир тоифани душман томонга қўйиб, бошқа тоифа билан икки ракъатли намозда бир ракъат, бошқасида икки ракъат намоз ўқийди. Кейин буниси бориб, униси келади ва имом улар билан намознинг қолган қисмини ўқийди ҳамда бир ўзи салом беради. У билан намозда бўлган тоифа душман томон боради. Бошқа тоифа келиб, намозни қироатсиз тугатади. Кейин нариги тоифа келиб, намозни қироат билан тугатади.

هُلِّلَا يَضَرَّ رَمُعٌ نُبَا نَع
لُؤْسَرَّ يُّلَّصَّ : لَأَقِ أُمُّهُ نَع
هُيَلَّعُ هَلِّلَا يُّلَّصَّ هَلِّلَا
يَفِ فَوْخُ لَأَ ةَأَلَّصَّ مَّ لَسَّ و
ةَفِيَّ أَطُتْ مَأَقَفِ ، هِمَّ أَيَّ أَضْغَبِ
يُودَّعُ لَأَ ءَأَزِيَابُ ةَفِيَّ أَطُوْهُ عَم
ةَعَكَّرُ ةَعَمَّ نِي ذَلِيَابُ يُّلَّصَّ فِ
نُورَخُ أَلَا ءَأَجَّ و ، أُوبَ ةَذُمَّ ث
مُثَّ ، ةَعَكَّرُ مَّ هِبِ يُّلَّصَّ فِ
ةَعَكَّرِ نَأَتِ فِيَّ أَطَلَا تَضَقِ
رَمُعُ نُبَا لَأَقَوِ : لَأَقِ . ةَعَكَّرِ
كَلِذُّ نَمَّ رَثُكَ أَعْفُ فَوْخِ نَأَكِ أَذِيَابِ
يُّمُوتُ أُمِّي أَقُ وَا أَبِ كَأَرَّ لَّصَّ فِ

هُسْمُ خُلَا ءَاوَرٍ ءَامِيَا

Ибн Умар розияллоху анхумодан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам (ўзлари иштирок этган уруш) кунларидан бирида хавф намозини ўқидилар. Шунда бир тоифа у зот билан турди. Бошқа тоифа эса душман томонда турди. У зот ўзлари билан турганлар ила бир ракъат ўқидилар. Сўнгра улар кетдилар ва бошқалар келдилар. Бас, улар билан ҳам бир ракъат ўқидилар. Сўнгра икки тоифа ҳам бир ракъат-бир ракъатдан ўқиб олдилар».

Ибн Умар айтдики: «Агар хавф бундан ҳам кўпроқ бўлса, (улов) минган ҳолингда ёки тик туриб, имо билан намоз ўқи».

Бешовлари ривоят қилишган.

هُسْمُ خُلَا ءَاوَرٍ ءَامِيَا
يُضَرُّ رَعْرَكَ بِي بَأْنَع
يُبْنَلَا يَلَّصَ لَأَقُ هُنَع
يَفَمَّ لَسَوِ هَيْلَعُ هَلَلَا يَلَّصَ
مُهَضْعَبُ فَصَفَ رَهْظَلَا فَوْخ
وَدَعَلَا ءَازَابُ مُهَضْعَبُ وَهَفَلَخ
هَفَلَخُ نَمَبُ يَلَّصَف
مَلَسُ مَثْنِي تَعَكَّر

هُعَمَ اُولَاصَ نِي دَلَا قَلَطُنَا ف
مِهِبَا حُصَا فِقْوَم اُوقَوَف
اُولَاصَ فَاكِي لُوَا عَا جُمُث
مِهِبَا يَلَصَا فُهُفَلَا خ
تَنَا كَفَا مَلَسَا مُثَا نِي تَعَا كَر
هُلَلَا يَلَصَا هَلَلَا لُوَسَا رَل
عَا بَرَا مَلَسَا وَهُيَلَا ع
نِي تَعَا كَرَا هِبَا حُصَا لَوَا
دُوَادَا وَبَا هَا وَا نِي تَعَا كَر
مَلَسَا مَوَا

Абу Бакра розияллоху анхудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоху алайҳи васаллам хавфда пешин намозини ўқидилар. Бас, у зот у(саҳоба)ларнинг баъзиларини ўз орқаларига саф қилдилар, баъзиларини эса душман томонга саф қилиб қўйдилар. Сўнгра ўз орқаларидагилар билан икки ракъат намоз ўқидилар ва салом бердилар. У зот билан намоз ўқиганлар туриб бориб, ўз биродарларининг жойларини эгалладилар. Сўнгра наригилар келиб, у зотнинг орқаларида намоз ўқидилар. Шунда улар билан икки ракъат ўқиб, салом бердилар.

Шундай қилиб, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам учун тўрт ракъат, у зотнинг саҳобалари учун икки ракъат-икки ракъатдан бўлди».

Абу Довуд ва Муслим ривоят қилишган.

Агар хавф яна ҳам зиёда бўлиб кетса, уловга минган ҳолда, имо билан, қай тарафга қодир бўлсалар, ўша ёққа юзланиб, якка-якка намоз ўқийдилар. Уни қитол, юриш ва уловга миниш бузади.

«Кифоя» китобининг биринчи жузи асосида тайёрланди

Ушбу китоб Ўзбекистон Республикаси Дин ишлари бўйича қўмитанинг 2022 йил 5 октябрдаги 03-07/7013-рақамли хулосаси асосида чоп этилган.